

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDÚ NA hARDTEISTIMÉIREACHTA, 2014

EALAÍN

Stair agus Léirthuisicint na hEalaíne

Ardleibhéal

Tá 150 marc ag gabháil leis an bpáipéar seo, i.e. 37.5% de na marcanna iomlána ar an Ealaín

Déardaoin, 12 Meitheamh Tráthnóna, 2:00 – 4:30

Treoracha

Freagair **trí** ceist mar seo a leanas: ceist amháin as Roinn I (An Ealaín in Éirinn), ceist amháin as Roinn II (Ealaín na hEorpa 1000 AD - An Lá Inniu) agus ceist amháin as Roinn III (Léirthuisicint na hEalaíne).

Tá na ceisteanna uile ar cómharc (50).

Ba chóir sceitsí agus léaráidí a úsáid chun do chuid pointí a léiriú.

Déan tagairt, de réir mar a chuirtear sin in iúl, do na **léaráidí atá ar an mbileog a ghabhann leis an bpáipéar seo**.

Roinn I - An Ealaín in Éirinn

1. Féadtar a rá gurb iad na huaigheanna pasáiste na tuamaí ba mhórthaibhsí a tógadh in Éirinn sa luathstair.
Déan an ráiteas seo a phlé agus tú ag tagairt d'uaigh phasáiste ainmnithe **amháin** agus do **dhá** chineál tuama ainmnithe eile ón ré Mhéisiliteach nó ón ré Neoiliteach. Déan cur síos agus plé i do fhreagra ar a struchtúr, ar a maisiúchán, agus ar a suíomh.
agus
Déan plé achomair ar an méid atá ar eolas agat faoi na daoine a thóg na tuamaí seo agus faoin gcreideamh spioradálta a bhí acu.
Léirigh do fhreagra.

2. Forbraíodh teicníochtaí nua i saoirseacht an óir le linn ré na Cré-umhaoise in Éirinn agus chuir sin ar chumas daoine déantúsáin áille dea-dhéanta a táirgeadh.
Déan an ráiteas sin a phlé agus tú ag tagairt don **dá** shampla atá **léirithe ar an mbileog leis seo**. Ainmnigh an dá chineál déantúsáin i do fhreagra agus bíodh tagairt agat don fhoirm, don fheidhm, agus do na teicníochtaí a úsáideadh chun iad a tháirgeadh agus a mhaisiú.
agus
Déan cur síos achomair ar a bhfuil ar eolas agat faoi mhuintir na Cré-umhaoise in Éirinn.
Léirigh do fhreagra.

3. Rinneadh forbairt shuntasach ar an snoíodóireacht chloiche le teacht na Críostaíochta go hÉirinn.
Déan an ráiteas sin a phlé agus tú ag tagairt don **dá** shampla atá **léirithe ar an mbileog leis seo**. Bíodh tagairt agat i do fhreagra don fhoirm, don struchtúr, don íomháineachas, don mhaisiúchán, agus do theicníochtaí na snoíodóireachta cloiche.
agus
Déan plé achomair ar an bhfeidhm a bhí ag na leaca / crosa cloiche.
Léirigh do fhreagra.

4. Freagair (a), (b), agus (c).
 - (a) Roghnaigh ceann **amháin** de na foirgnimh seo a leanas agus ainmnigh an t-aitire / na hailtirí:
 - Teach an Chustaim, Baile Átha Cliath
 - Teach Bhéal na mBuillí, Co. Ros Chomáin
 - Teach Bhaile an Chaisleáin, Co. Chill Dara.
 - (b) Déan cur síos agus plé ar an bhfoirgneamh atá roghnaithe agat. Déan tagairt dá stíl agus dá thréithe ailtireachta seachtracha.
 - (c) Déan plé achomair ar **thrí** ghné mhaisiúla inmheánacha de theach mór Seoirseach tipiciúil.
Léirigh do fhreagra.

5. Bhí spéis ag Jack B. Yeats (1871-1957) i gcumhacht léiritheach datha(nna). Déan plé ar an ráiteas seo agus tú ag tagairt do “**Fir na Cinniúna**” atá *léirithe ar an mbileog leis seo*. Bíodh tagairt agat i do fhreagra don ábhar, don chomhdhéanamh, don stíl, agus don teicníocht. **agus**
Ainmnigh pictiúr **amháin** eile de chuid Yeats atá ina shampla tipiciúil den stíl a bhí aige agus déan cur síos achomair ar an bpictiúr sin.
Léirigh do fhreagra.
6. Bhí Mainie Jellett (1897-1944) ar dhuine de na chéad ealaíontóirí Éireannacha a ghlac leis an Nua-Aoiseachas. Déan plé ar an ráiteas seo agus tú ag tagairt do “**Maisiúchán**” atá *léirithe ar an mbileog leis seo*. Bíodh tagairt agat i do fhreagra don ábhar, don chomhdhéanamh, don stíl, agus do na tionchair. **agus**
Ainmnigh saothar **amháin** eile leis an ealaíontóir seo agus déan plé achomair ar an saothar sin.
Léirigh do fhreagra.
7. Roghnaigh **duine amháin** díobh seo a leanas:
- Roderic O’Conor (1860-1940)
 - Eileen Gray (1878-1976)
 - Evie Hone (1894-1955)
 - Norah McGuinness (1901-1980)
 - Gerard Dillon (1916-1971)
 - John Behan (r.1938)
 - Rowan Gillespie (r.1953)
 - James Hanley (r.1965).
- Déan cur síos agus plé ar shaothar an ealaíontóra / dearthóra atá roghnaithe agat. Déan tagairt mhionsonraithe do **dhá** shaothar ainmnithe. Bíodh tagairt agat i do fhreagra don ábhar / fheidhm, don stíl, do na meáin / bunábhair, do na teicníochtaí, agus do na tionchair.
Léirigh do fhreagra.

Roinn II - Ealaín na hEorpa (1000 AD – An Lá inniu)

8. Ainmnigh an dealbhóireacht atá *léirithe ar an mbileog leis seo* agus déan plé mionsonraithe uirthi. Bíodh tagairt agat don dealbhóir, don téama, don chomhdhéanamh, don stíl, agus don ré inar táirgeadh í.
- agus**
Ainmnigh ardeaglais ón ré seo agus déan cur síos agus plé achomair ar a príomhghnéithe ailtireachta.
Léirigh do fhreagra.
9. Chruthaigh Giotto (c.1267-1337) seachmall na doimhneachta ar dhromchla cothrom agus léirigh sé eachtraí drámata ar nós mar a bheadh siad ag titim amach ar stáitse. Déan plé ar an ráiteas seo agus tú ag tagairt do shaothar ainmnithe le Giotto. Déan trácht ar ábhar, ar chomhdhéanamh, ar stíl, agus ar na teicníochtaí a bhí in úsáid aige ina chuid oibre.
- agus**
Ainmnigh saothar **amháin** eile leis an ealaíontóir seo agus déan plé achomair ar an saothar sin.
Léirigh do fhreagra.
10. Ba iad an mhiotaseolaíocht agus an siombalachas na hábhair ba mhó cúram don phéintéir Sandro Botticelli (c.1445-1510). Déan plé ar an ráiteas seo agus tú ag tagairt do “**Breith Véineas**” atá *léirithe ar an mbileog leis seo*. Bíodh tagairt agat i do fhreagra don chomhdhéanamh, don ábhar, do láimhseáil na fíorach daonna, agus don ré inar táirgeadh an saothar.
- agus**
Ainmnigh saothar **amháin** eile leis an ealaíontóir seo agus déan plé achomair ar an saothar sin.
Léirigh do fhreagra.
11. Déan cur síos agus plé ar an dealbhóireacht atá *léirithe ar an mbileog leis seo*. Bíodh tagairt agat d’ainm an ealaíontóra, don ábhar, don chomhdhéanamh, do láimhseáil na fíorach daonna, agus don ré inar táirgeadh í.
- agus**
Ainmnigh saothar **amháin** eile leis an ealaíontóir seo agus déan plé achomair ar an saothar sin.
Léirigh do fhreagra.

12. Tá léiriú ghnáthshaol na tuaithe le fáil go minic mar théama i saothar an Réalaí Gustave Courbet (1819-1877).
Déan plé ar an ráiteas seo agus tú ag tagairt do “**Bonjour, Monsieur Courbet**” atá *léirithe ar an mbileog leis seo*. Bíodh tagairt agat i do fhreagra don ábhar, don chomhdhéanamh, don stíl, agus do láimhseáil na fíorach daonna.
agus
Déan cur síos agus plé achomair ar an dóigh a raibh tionchar ag an Réalachas ar ealaíontóirí an Impriseanachais.
Léirigh do fhreagra.
13. Déan cur síos agus plé ar shaothar ealaíontóra ainmnithe **amháin** a bhain le ré an Iar-Impriseanachais. Déan tagairt i do fhreagra do **dhá** shaothar ainmnithe atá ina samplaí tipiciúla de stíl an ealaíontóra a roghnaigh tú. Bíodh tagairt agat don ábhar, don chomhdhéanamh, agus do theicníochtaí a bhí in úsáid i ngach ceann den dá shaothar.
agus
Déan cur síos agus plé achomair ar an dóigh a raibh tionchar ag saothar an ealaíontóra a roghnaigh tú ar fhorbairt na healaíne sa 20ú haois.
Léirigh do fhreagra.
14. Freagair (a), (b), agus (c).
(a) Roghnaigh agus ainmnigh saothar atá in oiriúint do cheann **amháin** de na catagóirí seo a leanas:
 - dealbhóireacht le Gislebertus (r. 12ú haois)
 - pictiúr le Rembrandt (1606-1669)
 - pictiúr le Turner (1775-1851)
 - pictiúr le Renoir (1841-1919)
 - dealbhóireacht le Henry Moore (1898-1986).(b) Déan mionphlé ar an saothar atá roghnaithe agat agus tú ag tagairt don ealaíontóir, don stíl, don chomhdhéanamh / dearadh, do na bunábhair, don teicníocht, agus don ré inar táirgeadh é.
(c) Ainmnigh saothar **amháin** eile leis an ealaíontóir atá roghnaithe agat agus déan cur síos agus plé achomair ar an saothar sin.
Léirigh do fhreagra.
15. Freagair (a), (b), agus (c).
(a) Déan plé ar fhorbairt ceann **amháin** de na stíleanna ealaíne seo a leanas:
 - Ealaín Bharócach
 - Eispriseanachas
 - An Bauhaus
 - Osréalachas.(b) Pléigh na príomhthréithe den stíl atá roghnaithe agat.
(c) Déan cur síos agus plé ar shaothar ainmnithe **amháin** le healaíontóir ainmnithe a bhfuil a s(h)aothar ina shampla tipiciúil den stíl atá roghnaithe agat.
Léirigh do fhreagra.

Roinn III - Léirthuisicint na hEalaíne

16. Cuirtear eolas ar fáil i ngailearaithe, i músaeim, agus ag séadchomharthaí náisiúnta chun cur leis an tairbhe a bhaineann an breathnóir as an ócáid.
Freagair (a), (b), agus (c).
- Déan plé ar an ráiteas sin agus déan cur síos ar an gcaoi a gcuirtear an t-eolas sin ar fáil i bhformáidí éagsúla, agus cén fáth.
 - Déan cur síos agus mionphlé ar dhéantúsán ainmnithe **amháin** ar chuir tú spéis ann i ngailearaí, i músaeim nó ag séadchomhartha náisiúnta ar thug tú cuairt air. Cuir in iúl cén dóigh ar chuir an t-eolas a bhí ar fáil le léirthuisicint an déantúsáin agat.
 - Déan cur síos ar **dhá** ghné d'fheidhmchlár (aip) le haghaidh fóin chliste nó le haghaidh suíomh gréasáin a scaipfeadh eolas faoi thaispeántas d'obair cheardaíochta na mac léinn i do scoil agus a spreagfadh spéis daoine ann.
- Léirigh do fhreagra.*
17. Freagair (a), (b), agus (c).
- Cé acu ceann de na cineálacha (*genres*) scannáin a ndearnadh tú staidéar orthu is fearr leat? Bíodh tagairt agat do theicníochtaí scannánaíochta i do fhreagra.
 - Tabhair breac-chuntas ar na smaointe atá agat i dtaobh gearrscannáin dar teideal 'Mo Shaol'. Cuir béim ar ghnéithe amhairc an scannáin, an suíomh, an obair cheamara, agus an soilsiú san áireamh.
 - Mínigh an dóigh a mbeadh tionchar ag an gcineál (*genre*) scannáin is fearr leat ar do ghearrscannán.
- Léirigh do fhreagra.*
18. Is cuid thábhachtach de phróiseas an díolacháin agus na margaíochta é an taispeántas i bhfuinneog siopa (amharcmharsantú).
Déan plé ar an ráiteas sin agus tú ag tagairt don taispeántas fuinneoige sa siopa éadaí atá **léirithe ar an mbileog leis seo**. Cuir in iúl cé acu atá sé éifeachtach nó nach bhfuil, dar leat, agus déan tagairt i do fhreagra don téama, don leagan amach, do na frapaí, don dath / do na dathanna, agus don éifeacht fhoriomlán.
agus
Déan cur síos achomair ar na smaointe atá agat le haghaidh fuinneog shiopa a mbeadh trealamh ealaíne **nó** fóin phóca ar taispeántas inti, agus déan iad a sceitseáil.
Léirigh do fhreagra.
19. Bá chóir don ailtireacht faoin tuath a bheith ag teacht le tírdhreach an cheantair.
Déan an ráiteas sin a phlé agus tú ag tagairt don teach atá **léirithe ar an mbileog leis seo**.
Déan tagairt i do fhreagra don scála, do na bunábhair, don dath / do na dathanna / don bhailchríoch, don tírdhreach, agus don tionchar ar an timpeallacht.
agus
Scríobh cuntas achomair ar an tuairim atá agat de na cúraimí físiúla ar chóir iad a chur san áireamh nuair a bhíonn tithe cónaithe uirbeacha á ndearadh.
Léirigh do fhreagra.
20. Is í obair an dearthóra grafaicí teachtaireachtaí soiléire a chur in iúl ach bíonn níos mó saoirse ag an ealaíontóir amhairc.
Déan an ráiteas sin a phlé agus tú ag tagairt don **dá** íomhá atá **léirithe ar an mbileog leis seo**.
Déan trácht ar an méid a bhíonn á chur in iúl ag an dearthóir grafaicí agus ag an ealaíontóir amhairc. Bíodh tagairt agat don chomhdhéanamh / don leagan amach, don dath / do na dathanna, agus don teicníocht.
agus
Roghnaigh agus ainmnigh saothar ealaíne as do chúrsa ar stair na healaíne a bhféadfaí úsáid éifeachtach a bhaint as chun táirge a fhógairt. Tabhair cúiseanna achoimre le do rogha agus mínigh an dóigh a bhféadfaí úsáid a bhaint as chun an táirge a fhógairt.
Léirigh do fhreagra.

Leathanach Bán

Leathanach Bán